

ש מי שכתב להלכה ולא למעשה שניתן בזמנינו להפקיע קידושין למפרע במקרה שאשת איש נשאת לאחר בשוגג, ויש לה ולד ממזר, וכדי להכשיר את הולד יכול הבעל לשלוח גט לאשתו על ידי שליח, ואחר כך יבטל את הגט בפני עד אחד, ואז הקידושין בטלים למפרע, וממילא הולד אינו ממזר (שו"ת מהרש"ם א ט).

ונחלקו עליו האחרונים וכתבו שלא ניתן לעשות כך מכמה סיבות (שו"ת עונג יו"ט קסט; שו"ת כתב סופר אה"ע נא; האלף לך שלמה אה"ע לד; מנחת שלמה א עו; ציץ אליעזר טו נח, ועוד).

ועוד דנו בימינו בשאלה אם ניתן להפקיע קידושין למפרע במקרה שבית דין פסק שהבעל חייב לתת גט לאשתו, והוא מסרב ומעגן את אשתו, והכריעו כשיטות הפוסקים שאין בכחנו להוסיף מקרים של הפקעת קידושין על המקרים שקבעו חז"ל (כמבואר לעיל); ועוד שבמקרה זה הזוג חיו בשלום במשך שנים ונולדו להם ילדים כשרים; ועוד, שעקרון זה היה ידוע לכל גדולי הדורות בעבר, ובכל זאת לא היה מי שהעז להפעילו במקרים של מסורבי גט להצלת יחידים (שו"ת מנחת שלמה א עו; הרב זלמן נחמיה גולדברג, תחומין כג (תשס"ג) 158-160, ושם 165-168; הרב אוריאל לביא, תחומין כז (תשס"ז) 304-310, ושם כט (תשס"ט) 247-256, ועוד)[7].

הערות שוליים

Jump up ↑ ב קלז טור' 2 – עמ' קמ טור' 2.

Jump up ↑ וראה ערך עדות אשה, הסברים נוספים בדין זה, וכן בדין של עד מפי עד לקמן.

Jump up ↑ וראה בקצות החושן רב סק"ה, שהסביר כך את דין קנין אגב בגט; וראה בנתיבות המשפט א סק"א, שהסביר בזה כיצד ניתן לכפות על גיטין בזמנינו.

Jump up ↑ וראה בערך חרש, שיש שסוברים שגם בקידושי חרש יש דין אפקעינהו; וראה בערך יבם יבמה, שיש שסוברים שיש דין אפקעיהו גם כשאחי הבעל מומר.

Jump up ↑ וראה בכנסת הגדולה אה"ע כח הגהות ב"י אות לז ואילך, שציין הרבה מקורות לזה.

Jump up ↑ וראה בשו"ת חתם סופר אה"ע א קה-קט, שכתב טעמים נוספים מדוע בית דין שלנו אינם יכולים להפקיר ממון ולבטל קידושין.

Jump up ↑ וראה עוד: א. שוחטמן, שנתון המשפט העברי כ (תשנ"ה-תשנ"ז) 349-397; א. אדרעי שם כא (תשנ"ח-תש"ס) 28-35; הרב ש. ריסקין, תחומין כב (תשס"ב) 191-209; ב. ליפשיץ, שם כח (תשס"ח) 82-91, ועוד. וראה שו"ת ציץ אליעזר ח"א סי' כז.